

JUDr. Ján Zaťko

(1895 - 1986)

Starosta, vládny komisár a mešťanosta mesta Trenčín 1939 – 1945.

JUDr. Ján Zaťko stál nepretržite 6 rokov na čele mesta Trenčín po predchádzajúcom (1928-1939) starostovi Jozefovi Reihelovi: prvý raz ako starosta mesta (1939-1942), potom ako vládny komisár (1942-1944) a napokon ako mešťanosta (1944-1945). Mimo obdobia tejto funkcie však jeho stopu v niekdajšej trenčianskej verejnosti príliš nenachádzame. Mesto Trenčín ani nepozná životné osudy tohoto svojho niekdajšieho čelného predstaviteľa. Tu prinášame obraz jeho života, ako sa ho po desaťročiach podarilo zrekonštruovať v nie dokonalej podobe. Veľká vďaka patrí pánovi Ing. Ľubomírovi Bubeníkovi za poskytnutie bohatých výsledkov jeho viacročného genealogického výskumu Zaťkovcov. Ďakujeme tiež starším Trenčanom za spomienky ako aj pani PhDr. Janke Karlíkovej za sprostredkovanie.

Foto Trefná, Trenčín.

*Dr. Ján Zaťko,
verejný notár, preds. Slovenského
národného výboru, predseda miestnej
org. HSES.*

Ján Zaťko sa narodil vo Svinnej v r. 1898 rodičom Jánovi (nar. 1867 v Svinnej) a Augustíne rod. Zechovej (nar. 1874 v Malej Neparadzi), ich ďalšie deti boli Vendelín (nar. 1891, žil v Trenčíne, istý čas bol prednosta železničnej stanice Trenčín - predmestie, zomrel v r. 1922 v Trenčíne), Mária (nar. 1900, neskôr vyd. Horáková, žila v Bratislave), Helena (nar. 1904, neskôr vyd. Lobotková, žila v Trenčíne), Rudolf (nar. 1907). Bola to roľnícka katolícka rodina, ktorá bola v Svinnej už v r. 1728. Priezvisko Zaťko sa vyskytovalo v Trenčíne už v r. 1651, v urbári Kubrej dokonca už v r. 1608; bola aj evanjelická vetva Zaťkovcov.

Ján Zaťko v prvej svetovej vojne bojoval v guľometnej jednotke 15. honvédskeho pluku. V r. 1915 bol na haličskom fronte, koncom roka 1916 už na fronte v Rumunsku.

Z roku narodenia a dochovaných údajov je zrejmé, že bojoval buď po celý, alebo prevažný čas trvania vojny (1914 - 1918). Údaje o prípadných bojových zraneniach sa nezachovali, ale je známe, že dosiahol hodnosť poručíka a získal vyznamenania:

- vojenský záslužný kríž 3. triedy s vojnovou dekoráciou a mečom
- strieborná medaila za statočnosť 2. triedy
- bronzová medaila za statočnosť cisára Františka Jozefa I.

Ján Zaťko prišiel do Trenčína v r. 1918 a spočiatku krátko učil na štátnej ľudovej škole, ale už v r. 1919 zložil doktorát a stal sa tajomníkom finančného riaditeľstva v Trenčíne; po zložení advokátskej skúšky si otvoril vlastnú advokátsku kanceláriu - tak to uviedla dobová tlač pri jeho nástupe do funkcie v r. 1944.

Ján Zaťko neprišiel do Trenčína ako do cudzieho mesta, lebo od r. 1914 tu žil jeho už spomínaný o 4 roky starší brat Vendelín.

Dr. Ján Zaťko sa v Trenčíne oženil v r. 1918 alebo 1919. Jeho manželkou sa stala Antónia rodená Schanerová (žila 1901 - 1965), dcéra Rudolfa Schanera (žil 1868 – 1953) a jeho manželky Antónie rod. Pribišovej (žila 1874 - 1956). Pamätníci spomínajú, že Antónia Zaťková bola skôr ráznejšia, jej manžel Ján bol viac mierny, nekonfliktnej povahy. Manželia Ján a Antónia Zaťkovci bývali po svatbe u Schanerov na nám. sv. Anny č. 2. V dome na námestí sv. Anny č. 2 mal Ján Zaťko aj advokátsku kanceláriu.

Manželom Jánovi a Antónii Zaťkovým sa narodilo viac detí (možno až šesť), nepreživšie dievčatá a chlapci sú pochovaní na detskej časti trenčianskeho všeobecného cintorína; prežili dve dcéry:

- **Antónia**, narodená v r. 1919 v Trenčíne, ukončila reálne gymnázium v Trenčíne v r. 1938, vydala sa v r. 1939 za ľavicového evanjelika, diplomata JUDr. Jána Spišiaka (žil 12. 1. 1901 – 14. 11. 1981), zomrela v r. 1976 v Bratislave, kde je aj pochovaná spolu s manželom. Ich dcéra Daniela sa narodila v Budapešti v júli 1939 počas otcovho tamojšieho diplomatického pôsobenia (jar 1939 - január 1945). Po skončení vojny v r. 1945, keď Dr. Ján Spišiak bol dva roky väznený v SSSR, spolu s matkou žila u starých rodičov Zaťkovcov v Trenčíne a tu aj chodila do školy. Vyštudovala lekárstvo na LF UK v Bratislave.

- **Magdaléna**, narodená v r. 1924 v Trenčíne, po maturite sa vydala v r. 1943 za MUDr. Júliusa Pappa (žil od 1911 do 1994). Starí Trenčania spomínajú, že svedkom na okázalej svatbe (červený koberec pred kostolom na námestí, lietadlo rozsypalo kvetné lupene...) v trenčianskom piaristickom kostole im bol Alexander Mach. Po odchode jej rodičov do Štúrova bývali v ich dovtedajšom byte v Schanerovom dome. Pappovci sa neskôr (okolo r. 1975?) odsťahovali z Trenčína, bývali v Bratislave. Mali deti: Eva (*1943), Ján (*1945), Katarína (*1946, lekárka ?), Elena (*1949). Magdaléna Pappová zomrela v r. 1990 v Bratislave kde je aj pochovaná v hrobe so svojím manželom a rodičmi.

Podľa zápisu v kronike mesta Trenčín, minimálne od roku 1928 bol Ján Zaťko členom trenčianskeho mestského zastupiteľstva.

Dr. Ján Zaťko, koncom r. 1938 menovaný verejným notárom, bol vtedy už viacročným predsedom miestnej organizácie Hlinkovej slovenskej ľudovej strany (HSLŠ) a zúčastnil sa vyhlásenia autonómie Slovenska v Žiline 6. októbra 1938 (taktiež A. Marsina, Št. Polyák, Fr. Tiso, Št. Markovič). Návazne na to, 8. okt. 1938 bol Dr. Zaťko tiež zvolený predsedom Slovenského národného výboru, ustanoveného v ten istý deň za širokej účasti trenčianskej verejnosti (zo známejších mien: Slávik, Schwertner, Ondraška, Jančovič, Dohnányi, Svoboda, Maráky, Tesár, Buday, Jakubóczy, Filipp, Zverec, Janáč, Reihel, Jakubéczy, Boček, Szabadfy, Putz, r.k. kňazi Misz a Marsina, ev. farár Bodický) spolu so založením Hlinkových slovenských gárd v Trenčíne.

Keď v r. 1939 zomrel dovtedajší 78 r. starosta mesta Jozef Reihel, na uvoľnené miesto kandidoval za HSLŠ Dr. Zaťko a ako 44 ročný bol zvolený za starostu mesta Trenčín. Následne aj v rokoch 1942-1944 bol Dr. Zaťko na čele mesta Trenčín ako vymenovaný vládny komisár. Napokon bol Dr. Zaťko na návrh HSLŠ menovaný za mešťanostu Trenčína županom JUDr. Vojtechom Kállayom a slávnostne inštalovaný v nedeľu 14. mája 1944 v dvorane Mestského domu.

Počas tejto vrcholnej funkcie, ako to už býva, on i jeho manželka boli aj v spoločenských funkciách. Dr. Zaťko bol (1939-1945) predseda kuratória Obchodnej akadémie a jeho manželka Antónia Zaťková bola predsedkyňa sestier Slovenského červeného kríža. Podľa muzeálnej ročenky z r. 1937 bol Dr. Zaťko aj členom Vlastivednej spoločnosti múzea MUDr. Karola Brančíka.

Na fotografiách z tej doby ľahko rozoznávame Dr. Zaťku podľa vyššej štíhlejšej postavy, vždy elegantne oblečený a ľahko zapamätateľnej tváre s výraznejšími očami a dozadu hladko

sčesanými vlasmi.

Dňa 5.2.1945 mešťanosta Dr. Ján Zaťko rezignoval na svoju funkciu a župan Dr. Vojtech Kállay ho na základe jeho žiadosti zbavil funkcie mešťanostu. Dňa 8.2.1945 funkciu po ňom (za Zaťkovej neprítomnosti) prevzal jeho novomenovaný nástupca, trenčiansky obchodník Štefan Markovič. Dovtedajší námestník mešťanostu JUDr. Gerhard Šebák pri tejto príležitosti odstupujúcemu (i keď neprítomnému) mešťanostovi Dr. Zaťkovi vyslovil poďakovanie za jeho prácu. V súvislosti s ukončením funkcie mešťanostu sa ukončilo aj pôsobenie Dr. Zaťku ako verejného notára.

Po prechode frontu 1945 manželia Zaťkovci zjavne ešte istý čas bývali v Trenčíne, pretože sa k nim uchýlila ich dcéra Antónia vydatá Spišiaková aj s malou dcérou Danielou, keď Dr. Jána Spišiaka väznili v SSSR v známej moskovskej väznici Ľubjanka po dva roky. V máji 1947 sa rozhodovalo o obvinení Dr. Spišiaka, postavili ho pred Národný súd, ktorý ho napokon oslobodil spod všetkých deviatich bodov obžaloby a on sa vrátil ku svojej odbornosti ako profesor PF UK v Bratislave. Je zrejmé, že vtedy (r. 1947) jeho manželka aj s malou dcérou odišli z Trenčína za ním do Bratislavy. Predpokladáme, že v tej súvislosti aj Dr. Zaťko s manželkou (obidve dcéry už vydaté) odišiel z Trenčína. Síce ho tu pokiaľ je známe neväznili ani nesúdili, ale zmenené spoločenské pomery im v Trenčíne iste nepriali. Odišli do Štúrova. Ich styk s Trenčínom bol prerušený. Dr. Zaťko pracoval pravdepodobne na poľnohospodárskom družstve. Po čase Zaťkovci odišli do Bratislavy k druhej dcére Magdaléne, azda okolo r. 1960.

V Bratislave manželka Dr. Jána Zaťku, Antónia, zomrela v r. 1965, pochovaná je na cintoríne v Slávičom údolí. Ovdovelý Dr. Ján Zaťko sa znova oženil približne v r. 1966 s Gertrúdou Gryczovou (nar. 1910), ktorá zomrela v r. 1983.

Matka Dr. Zaťku dožila u syna v Bratislave, kde 94 ročná zomrela v r. 1968, pochovaná je v Kostolných Miticiach, kde aj jej manžel, ktorého prežila o 40 rokov.

V Bratislave Dr. Zaťko býval v jednom z prvých družstevných bytov na terajšej ulici J. Cígera - Hronského za vtedajšou "Februárou" (teraz Račianska ul.).

JUDr. Ján Zaťko dožil svoj život v Bratislave, tu aj zomrel 91 ročný v r. 1986. Pochovaný je na bratislavskom cintoríne v Slávičom údolí spolu s obidvoma svojimi manželkami, dcérou Magdalénou a jej manželom MUDr. Júliusom Pappom. Vo vedľajšom hrobe je pochovaná jeho dcéra Antónia aj s manželom prof. JUDr. Jánom Spišiakom, DrSc. a ich predčasne zomretým vnukom Jankom.

Potomkovia Dr. Jána Zaťku žijú v Bratislave.

Ing. Vojtech Brabenec, Trenčín, 7.2.2015 - 27.2.2016, ver. 03V.

(Koniec diela)

Prípadný záujemca o viac informácií sa odkazuje na študijnú verziu individuálne dostupnú na požiadanie.